

De Woutertje Pieterse Prijs is een prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige kinder- of jeugdboek dat het afgelopen jaar is verschenen. In 2026 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips aan bij de genomineerde boeken. Dit jaar zijn er lestips vanaf groep 3 van het basisonderwijs tot en met de derde klas van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR GROEP 7 EN 8 VAN HET BASISONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het boek *De oorsprong der Dingen* van Jacques & Lise (Uitgeverij Pelckmans).

Thema's in dit boek

- kringloop van het leven
- klimaatverandering
- (micro)plastics
- evolutie en oorsprong
- grenzen doorbreken
- antropomorfisme
- filosofie

Uit het juryrapport

"In het oogstrelende en filosofische prentenboek De oorsprong der Dingen zetten Jacques & Lise ons denken op zijn kop en dagen ze lezers uit tot een nieuwe kijk op vertrouwde verhalen.

[...]

De oorsprong der Dingen is één van de meest oorspronkelijke inzendingen van dit jaar: een met veel zorg en aandacht vormgegeven, gelaagd prentenboek dat gaat over het wezen en de natuur der dingen, de kringloop ervan; een nieuwe genesis-vertelling voor alle leeftijden die interessante gesprekstof op kan leveren tussen ouders en kinderen, maar waar je ook gewoon uren in kan blijven bladeren en kijken."

De oorsprong der Dingen

Dit prentenboek is een mengeling van boeksoorten. In eerste instantie lijkt het een ouderwetse natuurencylopedie vol verzamelingen met Latijnse namen, maar het blijkt een filosofisch verhaal waarin de lezer aan het denken wordt gezet over het leven en het begin van alles. Dat begin lijkt een rood plastic vorkje dat aan land kruipt. Maar wat is daaraan vooraf gegaan? En wat is het vervolg? De Dingen vinden het Leven uit, maar het Leven leeft zijn eigen leven, waardoor het onleefbaar wordt. Er ontstaat chaos die uitmondt in vernietiging en rust voor de Dingen, die weer zorgt voor onrust. Er is een continue beweging gaande waar geen einde aan lijkt te komen. Een verhaal om steeds opnieuw te lezen.

OPBOUW VAN HET BOEK

TOEPASSEN

ACTIVEREN

Boekconventies

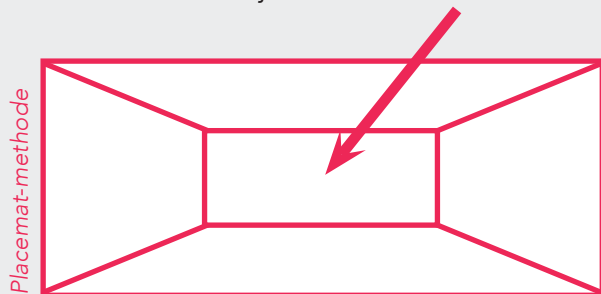
Zoek verschillende soorten boeken met illustraties, zoals prentenboeken, dichtbundels, informatieboeken, naslagwerken en zoekboeken (zie ook de voorbeelden bij *Meer lezen?*). Verdeel deze over groepjes van 4 leerlingen. Laat de leerlingen naar de kaft, schutbladen, titelpagina en colofon van elk boek kijken. Ze noteren van elk boek wat hen opvalt en waar zich dit onderdeel bevindt. Bespreek klassikaal de functie van deze elementen: zijn ze onderdeel van het verhaal of staan ze hier los van?

Verschil

Laat *De oorsprong der Dingen* zien. Kijk samen naar de kaft, schutbladen en de plaats van de titelpagina (met de pagina's ervoor) en het colofon (met de pagina's erna).

Verwachting

Deel A3-vellen (zoals het voorbeeld van de *Placemat-methode*) uit aan dezelfde groepjes en laat de leerlingen ieder aan een kant noteren wat ze is opgevallen aan *De oorsprong der Dingen*. Wat was er hetzelfde en wat anders ten opzichte van de andere boeksoorten? Ze draaien het vel een kwartslag en geven een reactie op wat de ander schreef. Ze draaien het vel nogmaals en schrijven op wat voor soort boek ze denken dat dit is. Daarna bespreken ze met elkaar hun verwachting: wat betekent dit voor het verhaal? Dit schrijven ze in het midden.

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van verhaalbegrip en literaire competentie

Boekconventies

De oorsprong der Dingen is uniek van opbouw. Om leerlingen dit te laten ervaren en realiseren, is het van belang om ze mee te nemen in boekconventies. Dit zijn ongeschreven afspraken en kenmerken die we gebruiken om boeken te begrijpen en hanteren, zoals de leesrichting, het omslaan van pagina's en het herkennen van een begin en einde. Juist daarmee is gespeeld door Jacques & Lise. Het boek begint al voordat het verhaal lijkt te beginnen doordat er vier volledige spreads vóór de titelpagina (meestal het begin van het verhaal) zijn geplaatst. Ook ná de colofon (meestal het einde van het verhaal) gaat het boek nog door met drie spreads. Niet alleen het verhaal gaat dus over het begin van alles, dit is ook betekenisvol verwerkt in de manier waarop het boek is gemaakt. De grens van het gebruik van de zogenoemde 'peritekst' is hiermee doorbroken. De peritekst bevat alle elementen van het boek die buiten het eigenlijke verhaal vallen, maar wel een rol spelen bij het interpreteren van het verhaal, zoals kaft, titelpagina, inhoudsopgave, voorwoord, nawoord en colofon (Ghonem-Woets, 2010).

ONRUST

KIJKEN & DOEN

ASSOCIËREN

Voorlezen en VTS-gesprek

Lees het boek voor terwijl je de illustraties toont. Stop bij *Fig. VI* en vraag:

1. Wat gebeurt er op de afbeelding?
2. Waaraan zie je dat?
3. Wat kunnen we nog meer ontdekken?

Herhaal vraag 2 en 3 een paar keer en paraphraseer de antwoorden van de leerlingen. Deze vragen behoren tot de *Visual Thinking Strategies (VTS)* en laten leerlingen waarnemen en samen naar betekenis zoeken.

Creëren

Laat de leerlingen plastic materialen verzamelen waar ze zelf een Ding mee creëren. Hoe kunnen ze ervoor zorgen dat hun Ding onrust uitstraalt?

Gedicht

Laat de leerlingen de emotie die hun Ding voelt in een gedicht naar voren brengen. Als voorbeeld zou je een gedicht uit de bundel *Zo voelt dat* (2023) van Bette Westera & Sylvia Weve kunnen voorlezen.

Voordragen

Vraag wie zijn/haar gedicht wil voordragen.

© illustratie Jacques & Lise

HET LEVEN

DENKEN

FILOSOFEREN

Voorlezen

Lees het boek uit terwijl je de illustraties laat zien. Leg daarbij de nadruk op *Het einde der Dingen* en de colofon. Vraag daarbij of dit het einde van het verhaal is. Laat de leerlingen hun antwoord toelichten en kom terug op de verwachting per groepje van de eerste opdracht.

© illustratie Jacques & Lise

Filosofisch gesprek

Laat de leerlingen in een binnen- en buitenkring plaatsnemen. Je voert een gesprek met de binnenkring. De buitenkring observeert en geeft na afloop feedback (wat viel ze op in het gesprek?). Daarna wisselen ze van plek en voer je een nieuw gesprek (eventueel op een ander tijdstip).

Je kunt met de leerlingen zelf een vraag formuleren naar aanleiding van het verhaal of je bespreekt de volgende vragen:

1. Hoe weet je of iets leeft?
2. Wat is het begin?

Vraag in het gesprek steeds door met: hoe weet je dat? Wat bedoel je daarmee?

Vat het gesprek ter afronding samen en laat de buitenkring hun feedback geven.

MEER LEZEN?

Meer boeken van Jacques & Lise

- *August* (2024) Uitgeverij Pelckmans
- *Aldo & Rino* (2023) Uitgeverij Pelckmans
- *Pia* (2021) Uitgeverij Pelckmans
- *Henry* (2020) Uitgeverij Van Halewyck
- *Als sneeuw voor de zon* (2019) Uitgeverij Van Halewyck

Andere soorten boeken over de oorsprong en het leven

Prentenboeken

- *De Schepping* (2003) Bart Moeyaert & Wolf Erlbruch. Uitgeverij Querido.
- *Alles leeft* (2022) Christian Borstlap. Uitgeverij Moon.

Naslagwerken

- *Terra Ultima* (2021) Raoul Deleo & Noah J. Stern. Uitgeverij Lannoo.

Woutertje Pieterse Prijs 2022

- *Het dierenboek: een fascinerende reis door het dierenrijk* (2014) Katie Scott & Jenny Broom. Uitgeverij Lannoo.

Dichtbundel

- *Zo voelt dat* (2023) Bette Westera & Sylvia Weve. Uitgeverij Gottmer.

Bronnen

- Ghonem-Woets, Karen (2010) *Kennis van literaire conventies bij kinderen in de basisschoolleeftijd*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Yenawine, Philip (2020) *Visual Thinking Strategies: met kunst het leren op school verdiepen*. Amsterdam: SWP.

Meer info over de makers

- www.jacquesandlise.com
- www.facebook.com/jacquesandlise
- www.instagram.com/jacquesandlise
- www.iedereenleest.be/reeks/het-atelier-van-jacques-lise

© illustratie Jacques & Lise

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door **Loes Reichenfeld** (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl

In opdracht van Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan de QR-code voor lessuggesties bij alle genomineerde boeken:

voor het basisonderwijs

- groep 3-4: *Alle dingen die mijn opa stiekem is* van Gerson Main & Hedy Tjin
- groep 5-8: *Konijntjes op het kerkhof* van Peer Wittenbols & Shamisa Debroye
- groep 5-6: *Atman!* van Bart Moeyaert & Mark Janssen
- groep 7-8: *De oorsprong der dingen* van Jacques & Lise

voor het voortgezet onderwijs

- klas 1-2: *Krekel* van Annet Schaap
- klas 2-3: *Albatros* van Yorick Goldewijk

Mogelijk gemaakt dankzij de Brook Foundation, De Versterking en het Hendrik Muller Fonds.

